

Monialaisuus opinnoissa. Millaista osaamista monialaisilla opinnoilla tavoitellaan ja millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan?

Koivisto Kaisa, Henner Anja, Paaso Leena

30.11.2017 ::

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö on tulevaisuuden työelämän osaamistarpeita, joihin koulutuksen tulee vastata. Tämä yhteistyö sisältää sekä yksilön syväosaamista ja taitoja toimia moniammatillisissa tai -alaisissa tiimeissä, jolloin toiminta edellyttää hyviä vuorovaikutustaitoja ja toisten osaamisen arvostamista.

Moniammatillinen ja -alainen yhteistyö ja osaaminen korostuvat tulevaisuuden työelämässä, jossa toiminta edellyttää yhdistämään asiantuntijuuksia ja toimialarajat ylittävä verkostoituminen lisääntyy ^[1]. Käsitteitä moniammatillisuus ja -alaisuus ymmärretään usein synonyymeina. Englanninkielisissä teksteissä multifield tarkoittaa monialaisuutta ja multidisciplinary ja interdisciplinary monitieteisyyttä tai moniammatillisuutta ja tällöin painottuu ammatillinen asiantuntijuus. Monialaisuus taas käsitetään koulutusalojen ylittämisenä ja erilaisten osaamisten yhdistämisenä tavoitteena yhteinen päämäärä. ^{[2][3] [4]} Joidenkin lähteiden mukaan monialainen yhteistyö olisi hallinnon- ja tieteenalat yhdistävää toimintaa ^{[5] [6]}. Katisko ym. ^[1] mukaan monialaisen ja -amatillisen osaamisen kehittyminen vaatii tasavertaista ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuvaa vuorovaikutusta. Lisäksi moniammatillinen ja -alainen yhteistyö edellyttää oman alan substanssin

osaamista, koordinoitua, vuorovaikutustaitoja, joustavuutta ja johtajuutta. Yhdessä tekemisen osaaminen vaatii yhteisen kohteen määrittelyä, kohteen kanssa työskentelyä ja luottamusta sekä muiden tukea.

Yleisesti moniammatillisessa yhteistyössä eri ammattiryhmät jakavat tietoja ja taitoja sovittaen niitä yhteen, jolloin erilaisen koulutuksen saaneet, eri ammattinimikkeillä ja monenlaisista taustayhteisöistä tulevat työntekijät toimivat yhteistyössä esimerkiksi asiakkaan parhaaksi. Tässä yhteistyössä tuodaan oman alan erityisosaaminen ja tieto yhteiseen käyttöön. [71] Pärnän [71] mukaan moniammatillisen yhteistyön käsite rakentuu jatkuvasti ja tavoitteena on dialogin muodostuminen suhteessa toisiin ammattilaisiin ja asiakkaisiin. Yhteisessä dialogissa syntyy lisäarvo ja tulos, jota kukaan ammattilaisista ei yksin voi saavuttaa. [81] [91] [71] [101] Useissa tutkimuksissa esitetään tarve moniammatillisen yhteistyön osaamisen ja moniammatillisen koulutuksen kehittämiseen koulutuksellisissa sekä työelämän ympäristöissä (esim. [111] [61]).

Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) eri koulutusasteilla monialainen oppiminen on asetettu yhdeksi toiminnan kehittämisen kohteeksi [121] [131]. Master-koulutuksessa on tehty laadullinen tutkimus opiskelijoiden kokemuksista monilaisilla opintojaksoilla oppimistaan asioista [141]. Tutkimustuloksiksi muodostuivat pääluokat: monialaisissa yhteisissä opinnoissa opitut asiat, opetusjärjestelyt ja e-oppiminen, ryhmä ja monialaisuus oppimisessa sekä kehittämiskohteet. Tutkimustulosten mukaan opiskelijat kokivat, että monialaisia opintoja kannattaa järjestää. Kuitenkin monialaisia opintoja suunniteltaessa on hyvä käydä perusteellista keskustelua siitä, mikä on monialaisten opintojen yhteinen oppimisen kohde ja mitä eri alojen asiantuntijaopiskelijat tuovat yhteiseen kohteeseen uuden tiedon ja ymmärryksen muodostumiseksi. Ajasta ja paikasta riippumaton e-oppiminen koettiin hyvänä ja mielenkiintoisena tapana suorittaa opintoja. Monialaisten opintojaksojen kehittämishaasteet kohdentuivat monialaisuuteen, opintojen ja työelämän sekä opinnäytetyön yhteyksien lisäämiseen. Lisäksi tulokset osoittivat, etteivät monilaiset opintojaksot pelkästään tuota sellaista osaamista, mitä monialaisuuden kautta voitaisiin saavuttaa. Tulosten perusteella voidaan kysyä, mikä on se lisäarvo, joka saavutetaan monialaisissa opintojaksoissa?

Kuten Pärnä [71] kuvaa, että yhteisessä dialogissa tavoitellaan lisäarvoa ja tulosta, jota kukaan ammattilaisista ei yksin voisi saavuttaa. [71] [101] Kehittämishaasteiksi muodostuivat erilaisten yhteistyöprojektien ja hankkeiden suunnittelu ja toteutus yhdessä.

Ilmiön laaja-alainen ymmärtäminen ja aiheeseen perustuva syväosaaminen

Moniammatillista yhteistyötä voidaan tarkastella yksilön ja yhteisön näkökulmista. Yksilön oman alan asiantuntijuus on tärkeää moniammatillisessa työssä ja tulevaisuuden työelämässä korostuvat myös asiantuntijaverkoston ja -yhteisöjen näkökulma. [151] Tietotekniikan ja digitalisaation kehittyminen mahdollistavat aikaisempaa monipuolisemman tiedon kokoamisen yhteen yli asiantuntijarajojen (esim. [61]). Tieteellisiin ja ammatillisiin alueisiin perustuvaa syväosaamista on tärkeää myös kehittää. Lisäksi tarvitaan osaamista ja kykyä hahmottaa kokonaisuuksia tulevaisuuden työympäristöissä.

Erilaisten yhteiskunnallisten ongelmien ratkaiseminen ja hyvinvoinnin tuottaminen vaativat ammattiryhmien yli tapahtuvaa toimintaa verkostoissa. Yhteinen monialainen tai -amatillinen toiminta edellyttää nk. T-osaamista. T-osaaminen sisältää kyvyn ymmärtää ilmiöitä laaja-alaisesti ja tämä ymmärrys yhdistyy oman alan aiheeseen perustuvaan syväosaamiseen. T-osaamisen mallissa T-kirjaimen jalka kuvaa syvää substanssiosaamista ja hattu viittaa kykyyn ymmärtää muita osaamisalueita. [161] [101] [171] Viinamäki ja Pohjola [171] käyttävät käsitettä monitoimijuus moniammatillisuuden sijaan. Heidän mukaan monitoimijaisessa yhteistyössä toimijoiden vahva ammatillinen (erityis)osaaminen täydentää verkoston osaamista ja samoin muiden eri toimijoiden syvälliset substanssiosaamiset täydentävät toinen toisiaan (ks. myös [101]). Moniammatilliseen ja -alaiseen liittyy verkosto- ja yhteistyöosaaminen (ks. [81] [91]). Lisäksi taitoina vaadittiin erilaisuuden hyväksymistä, kuuntelemisen taitoa, avoimuutta, joustavuutta, muiden ammatillisen osaamisen ja asiantuntemuksen hyödyntämistä, heidän osaamisensa arvostusta sekä tiedon ja osaamisen jakamista ja yhdistämistä asiakkaan parhaaksi. [101] [181]

Moniammatillisen ja -alaisen yhteistyön osaamistarpeet tulevaisuudessa sosiaali- ja terveysalalla

Tulevaisuuden työ- ja elinkeinoelämälle ja sen uudistumiselle tulee turvata edellytykset toimia, jolloin alan perusosaamisen lisäksi on kehitettävä monialaisia ja alojen rajoja ylittäviä osaamisyhdistelmiä. Tällöin hyvän perusosaamisen lisäksi tarvitaan tutkintoja, joissa yhdistyy eri koulutusaloilta hankittu osaaminen. [191] [101] Moniammatillista yhteistyötä on tehty sote-alan työyhteisöissä ja koulutuksessa kauan. Siitä huolimatta valtionalouden tarkastusviraston tekemän sosiaali- ja terveydenhuollon työnjakoa koskevan

selvityksen mukaan moniammatillisessa yhteistyössä on ollut ongelmia, jotka ovat aiheutuneet eriytyneen lainsäädännön ja sosiaali- ja terveydenhuollon yhdistymisprosessin vaikeuksien vuoksi. Ongelmia on ilmennyt erityisesti paljon palveluja tarvitsevien asiakkaiden hoidon koordinoinnissa. Ammattiryhmien välistä osaamista tulee kehittää perusterveyden- ja sosiaalihuollon sekä erikoissairaanhoidon kesken. Moniammatillisen työotteen kehittyminen turvaisi henkilöstön riittävyyttä ja palvelutuotannon tehokkaan toiminnan.

Uusi sosiaalihuoltolaki [20] velvoittaa sosiaali- ja terveystalujen organisoimista moniammatillisena yhteistyönä. Moniammatilliset ja -alaiset toimintatavat edellyttävät kaikkien osaamisen arvostamista, valmiuksia muutoksiin, verkostoitumista ja verkostoissa johtamista [10] [18] [21]. Asiakaslähtöistä moniammatillista ja -alaista yhteistyötä, jossa asiakas on keskiössä -ajattelun mukaisesti, tulee kehittää sote-alalla (ks. esim. [7]). Digiosaamista tullaan tarvitsemaan sote-palvelujen digitalisoinnissa, tietoturvan kehittämisessä ja ylläpitämisessä, tiedolla johtamisessa ja sosiaalisen median hyödyntämisessä. Lisäksi digiosaamista tarvitaan etävastaanottojen ja etädiagnosoinnin toteuttamisessa, terveyden edistämässä digitaalisiin keinoin ja digitaalisten terveysinnovaatioiden synnyttämisessä. Moniammatillisen ja -alaisen asiakastyön osaamistarpeet liittyvät monikulttuurisuus- ja moniasiakkuusosaamiseen, ikä-, vammais- ja kuntoutusosaamiseen, päihde-, mielenterveys- ja kriisityön osaamiseen, lapsi-, perhe- ja lastensuojelutyön osaamiseen sekä kotiin vietävien palveluiden osaamiseen. [22] [18] [21]

Moniammatillinen ja -alainen työskentely edellyttää yhteistä ymmärrystä käsitteistä ja toiminnasta. Lisäksi tarvitaan tietoa mahdollisuuksista, joissa voidaan kehittää ja hyödyntää moniammatillisia ja -alaisia palveluprosesseja sekä taitoa ja tietoa siitä, millaisia osaamistarpeita ko. yhteistyön koordinointi ja organisointi vaativat. Verkostoissa toimiminen edellyttää henkilöiltä vuorovaikutus-, konsultointi ja vastuunkantotaitoja. Asiantuntija tuo omaa substanssiosaamistaan esille, jakaa sitä toisille ja ottaa vastaan muiden alojen tietoutta. Asiakaslähtöisessä työssä verkostotyöosaaminen sisältää kokonaisuuden hahmottamisen taidon, jolloin ymmärretään asiakkaan palveluketju ja eri ammattilaisten osaamisen hyödyntäminen asiakkaan parhaaksi. Asiakkaan saumaton palvelu vaatii sähköisen kirjaamisen ja lainsäädännön tuntemista. Asiakaslähtöinen osaaminen sisältää palveluohjauksen ja -neuvonnan, moniammatillisen asiakkaan kohtaamisen, monialaisen palvelutarpeen arvioinnin ja tavoitteellisen hoidon. Yhteistyön tekemisen taitoina korostuvat myönteinen asenne yhteistyöhön ja sen merkityksen ymmärtäminen, yhdessä toimimisen kykyä, vuorovaikutus- ja dialogitaitoja sekä yhteistyön vahvistamisosaamista. Digitaalisten palveluiden käytön ohjausosaaminen on tulevaisuuden osaamistarpeita. Prosessiosaamiseen liittyy palveluprosessien toimivuus ja saumattomuus sekä niissä toimimisen ja niiden kehittämisen osaaminen. [10]

Yhteenveto

Tulevaisuuden osaamistarpeiden ennakoinnin ja koulutuksen kehittämiseen liittyvät päätökset tulisi perustua ennakointiprosesseihin, tutkittuun alan tietoon ja tosiasioihin. Oamkin master-opinnoissa monialaiset opinnot toteutuvat lähinnä monialaisina tai -ammattillisina opintojaksoina. Opiskelijaryhmät ovat usein ryhmäkooltaan isoja ja moniammatillisen toiminnan idea jää pinnalliseksi. Olisi hyvä pohtia, tuottavatko yksittäiset opintojaksot moniammatillisuudesta tai -alaisuudesta tavoiteltavaa hyötyä, jota sillä olisi parhaimmillaan olisi mahdollista saavuttaa?

Monialaisuuden rikkautena on se, että tiimissä on osaamista sekä yksilön syväosaamisena että tiimin monitaitoisuutena. Tutkintojen alkuvaiheessa olevien opiskelijoiden substanssin hallinta on aluillaan, jolloin syväosaamisen tai oman alan asiantuntijuuden osoittaminen monialaisissa timeissä jää pinnalliseksi. Moniammatillisia opintoja tulisi olla enemmän opintojen loppuvaiheessa, jolloin opiskelija voisi tuoda omaa syvempää osaamistaan kaikkien opintojaksolle osallistuvien opiskelijoiden hyödynnettäväksi. Samalla ammattiin valmistumassa olevat tutustuisivat tuleviin yhteistyökumppaneihinsa.

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa suorittavilla substanssiosaamista on enemmän, koska he ovat saattaneet työskennellä alan asiantuntijatehtävissä jo vuosia. Tällöin moniammatillisissa ja -alaisissa opinnoissa voidaan jakaa ja hyödyntää eri alojen opiskelijoiden syväosaamista. Myös master-Yamk opinnoissa voidaan kysyä, riittääkö moniammatillisuuteen tai -alaisuuteen se, että opintoja toteutetaan lähinnä monialaisina opintojaksoina? Opinnäytetyöt ovat vielä harvoin monialaisia, vaikka niin ohjaajien kuin opiskelijoiden kokemukset ovat olleet positiivisia. Tulevaisuuden digitaalisten palvelujen käytön suunnittelussa, ohjaus- ja tukiosaamisen vahvistamisessa ja toteuttamisessa tarvitaan monialaista yhteistyötä ja moniammatillista osaamista.

Lähteet

1. [^] ^{ab} Katisko, M., Kolkka, M. & Vuokila-Oikkonen, P. 2014 Moniammatillisuus ja monialainen osaaminen sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja liikunta-alojen koulutuksessa. Malli työssäoppimisen ja ammattitaitoa edistävän harjoittelun toteutusta varten. Opetushallitus. Raportit ja selvitykset

2. Tampere: Juvenes Print - Suomen Yliopistopaino Oy. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://www.oph.fi/download...>
2. ^Grigg, L., Johnston, R. & Milson, N. 2003. Emerging issues for cross-disciplinary research: conceptual and empirical dimensions. Canberra, Dept of Education, Science and Training.
 3. ^Holland, L.H.M. 2006. Expansion of cross-disciplinary science research defines Hyman's tenure. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://www.thecrimson.com/article/2006/12/19...>
 4. ^Katajamäki, E. 2010. Moniammatillisuus ja sen oppiminen. Tapaustutkimus ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden alalta. Acta Universitatis Tamperensis 1537. Väitöskirja. Kasvatustieteiden laitos, Tampereen yliopisto. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://tampub.uta.fi/handle/10024/66639>
 5. ^Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen R. 2008. Enemmän yhdessä - moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.
 6. ^abcIsoherranen, K. 2012. Uhka vai mahdollisuus – Moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsingin yliopiston sosiaalitieteiden laitoksen julkaisuja 18. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Helsinki. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/37493...>
 7. ^abcdefPärnä, K. 2012. Kehittävä moniammatillinen yhteistyö prosessina – Lapsiperheiden varhaisen tukemisen mahdollisuudet. Väitöskirja. Sosiaalitieteiden laitos, Turun yliopisto. Turun yliopiston julkaisuja sarja C, osa 341. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/77506/AnnalesC341Parna.pdf?sequence=1>
 8. ^abArnkil, T. E. & Seikkula, J. 2009. Dialoginen verkostotyö. Teema 2. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Esa Print Oy. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://www.julkari.fi/handle/10024/79883>
 9. ^abArnkil, T. & Seikkula, J. 2015. Nehän kuunteli meitä! – Dialogeja monissa suhteissa. Teema 23. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Tampere: Juvenes Print - Suomen yliopistopaino Oy. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://www.julkari.fi/handle/10024/125501>
 10. ^abcdefgSihvo, P. 2016. Monialaisuus ja moniammatillisuus tulevaisuuden erikoistumiskoulutuksissa. Teoksessa T. Kukkonen (toim.) Uuutta erikoisosaamista korkeakoulutetuille. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalan erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen 2016. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B: Oppimateriaaleja ja kokoomateoksia 47. Karelia- ammattikorkeakoulu, Joensuu. Hakupäivä 16.6.2017.
<https://publications.theseus.fi/handle/10024/122346>
 11. ^Collin, K., Vallela, U. M., Herranen, S., Paloniemi, S. & Pyhälä-Liljeström, P. 2012. Moniammatillisen yhteistyön muodot päivystystyön hoitoprosessissa. Sosiaalilääketieteen aikakauslehti 49 (1), 31–43. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://journal.fi/sla/article/view/9343>
 12. ^Oulun ammattikorkeakoulu. 2013. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan toimintasuunnitelma 2014. Oulu. Julkaisematon lähde.
 13. ^Isohanni, I. & Huttunen, J. 2014. Master-koulutuksen kohteena on työelämän tutkiminen ja kehittäminen. Ylemmän ammattikorkeakoulututkintokoulutuksen kehittämisprojekti vuosina 2012–2014. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 29. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://urn.fi/urn:isbn:978-951-597-118-0>
 14. ^Koivisto, K. & Henner, A. 2015. Opiskelijoiden kokemuksia Oulun ammattikorkeakoulun master-tutkinnon monialaisista yhteisistä opinnoista. Teoksessa L. Kiviniemi, K. Koivisto & K. Koivunen (toim.) Yhteistyössä koulutusta, työelämää ja aluetta kehittämässä. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 29. Hakupäivä 16.2.2017.
<http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2015102815136>
 15. ^Kallunki, J. & Seppälä, H. 2016. Korkeakoulujen erikoistumiskoulutukset. Käsikirja koulutusten kehittäjille. Arene. Hakupäivä 16.6.2017.
<http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/ERKO...>
 16. ^Cook, J., Hellström, E., Hämäläinen, T. & Lahti, V-M. 2014. Visio Suomelle. Kohti kestävästä hyvinvointia. Sitra, Työpaperi, 31.10.2014. Hakupäivä 19.6.2017.
http://www.sitra.fi/julkaisut/muut/Visio_Suomelle.pdf
 17. ^abViinamäki, L. & Pohjola, A. 2016. Sosiaalialan T-osaaminen Sote-uudistuksessa. UAS Journal 2. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://uasjournal.fi/tyoelama/sosiaalialan-t-osaaminen-sote-uudistuksessa/>
 18. ^abcKukkonen, T., Sihvo, P., Helminen, J., Immonen, M., Moisio, E-L., Poutanen, M. & Tiikkaja, J. 2016. Kokemuksia tulevaisuuden osaamistarpeiden luotaamisesta. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalojen erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja C, raportteja 39. Karelia-ammattikorkeakoulu. Joensuu. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://www.theseus.fi/handle/10024/118342>

19. [△](#)Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2015. Suomi osaamisen kasvu-uralle. Ehdotus tutkintotavoitteista 2020-luvulle. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 14. Hakupäivä 14.11.2017.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-372-9>
20. [△](#)Sosiaalihuoltolaki 1301/2014. Hakupäivä 19.6.2017.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>
21. [^](#)[ab](#)Kukkonen, T. (toim.) 2016. Uutta erikoisosaamista korkeakoulutetuille. Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja Sosiaali-, terveys-, liikunta- ja kauneudenhoitoalojen erikoistumiskoulutustarpeiden kartoittaminen. Karelia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B, oppimateriaaleja ja kokoomateoksia 47. Karelia-ammattikorkeakoulu. Joensuu. Hakupäivä 19.6.2017.
<https://publications.theseus.fi/handle/10024/122346>
22. [△](#)Sosiaali- ja terveysministeriö. 2016. Ministeri Rehula: Muutos sosiaali- ja terveydenhuollossa edellyttää yhteistyötä. Tiedote 02. Hakupäivä 14.11.2017.
http://stm.fi/artikkeli/-/asset_publisher...

Metatiedot

Nimeke: Monialaisuus opinnoissa. Millaista osaamista monialaisilla opinnoilla tavoitellaan ja millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan? Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita

Tekijä: Koivisto Kaisa; Henner Anja; Paaso Leena

Aihe, asiasanat: korkeakouluopetus, korkeakouluopiskelu, monialaisuus, moniammatillisuus, sosiaaliala, terveysala

Tiivistelmä: Tulevaisuuden osaamistarpeet muuttuvat yhteiskunnan kehityksen myötä. Koulutuksen tulee vastata yhteiskunnan osaamistarpeisiin nopeasti ja ennakkoiden tulevia työ- ja elinkeinoelämän tarpeita. Lisäksi koulutuksen toimijoiden tulee olla tiiviissä yhteistyössä ympäröivän yhteiskunnan, sidosryhmien ja asiakkaiden kanssa. Moniammatillisuus- ja alaisuus ovat keskeisiä osaamisen vaatimuksia ja ne voivat kehittyä toimimalla koulutuksen aikana moniammatillisissa ja -alaisissa tiimeissä. Moniammatillisen ja -alaisen osaamisen lisäksi tarvitaan oman alan syväosaamista.

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu, Oamk

Aikamääre: Julkaistu 2017-11-30

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850134>

Kieli: suomi

Suhde: <http://urn.fi/URN:ISSN:1798-2022>, ePooki - Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut

Oikeudet: Julkaisu on tekijänoikeussäännösten alainen. Teosta voi lukea ja tulostaa henkilökohtaista käyttöä varten. Käyttö kaupallisiin tarkoituksiin on kielletty.

Näin viittaat tähän julkaisuun

Koivisto, K., Henner, A. & Paaso, L. 2017. Monialaisuus opinnoissa. Millaista osaamista monialaisilla opinnoilla tavoitellaan ja millaista osaamista tulevaisuudessa tarvitaan? Teoksessa K. Koivisto, A. Henner & L. Kiviniemi (toim.) Hoitotyön koulutus ja tutkimus- ja kehittämistoiminta – ajankohtaisia ja tulevaisuutta ennakoivia haasteita. ePooki. Oulun ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehitystyön julkaisut 43. Hakupäivä xx.xx.20xx. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2017101850134>.